

Innhold

Forord	5
DEL I MIDLERTIDIGE ANSETTELSE, INNLEIE OG VIKARBYRÅDIREKTIVET	17
Kapittel 1	
Innledning	19
1.1 Virksomhetens bemanningsbehov	19
1.2 Fast ansettelse som hovedregel	20
1.3 Midlertidig ansettelse som viktig unntak	21
Kapittel 2	
Historikk	23
2.1 Arbeidsmiljølovens bestemmelser om midlertidig ansettelse	23
2.1.1 Arbeidervernloven av 1936	24
2.1.2 Arbeidervernloven av 1956	24
2.1.3 Arbeidsmiljøloven av 1977	25
2.1.4 Arbeidsmiljøloven av 2005	26
2.1.5 Kommentar	30
2.2 Tjenestemannslovens regler om midlertidige ansettelser ..	30
2.2.1 Lov om offentlige tjenestemenn av 1918	31
2.2.2 Lov om statens tjenestemenn av 1977	31
2.2.3 Lov om statens tjenestemenn m.m. av 1983	32
2.2.4 Egne regler for staten – et tankekors	34
2.3 Utleie, innleie og formidling av arbeidskraft	35
2.3.1 Liberaliseringen fra år 2000	35
2.3.2 Kommentar	37

2.4	Vikarbyrådirektivet	37
2.4.1	Historikk og formål	37
2.4.2	Implementeringen av direktivet	38
2.4.3	Kommentar	39
Kapittel 3		
	Avgrensningen mot tjenesteleveranser og entreprise	41
3.1	Alternative tilknytningsformer	41
3.2	Lov og forarbeider om arbeidsforhold og utleie	42
3.3	Grensen mot tjenesteleveranser og entreprise	44
3.4	Grensen mot selvstendige oppdragstakere	46
3.5	Skatterettslig vurdering	49
3.6	Vurdering og råd	50
3.7	Eksempel	51
3.8	Sjekkliste	52
Kapittel 4		
	Hvilke midlertidige ansettelser er lovlige?	53
4.1	Fra det sikre til det usikre	53
4.2	Vikariat	54
4.2.1	Vikariat for en eller flere	55
4.2.2	Forlengelser og ikke-forlengelser av vikariater	56
4.2.3	Den ulovfestede lære om faste ansettelser ved varig behov	59
4.2.4	Vurdering og råd	61
4.3	Praksisplass, traineestilling og lærlingplass	62
4.3.1	Lov og forarbeider	62
4.3.2	Praksis hos bedriftene	63
4.3.3	Vurdering og råd	65
4.4	Arbeidsmarkedstiltak	66
4.4.1	Lov og praksis	66
4.4.2	Vurdering og råd	67
4.5	Midlertidige ansettelser innen idretten	68
4.6	Virksomhetens øverste leder – åremål	69
4.6.1	Lovtekst	69
4.6.2	Forarbeider	70
4.6.3	Vurdering og råd	71

4.7	Når arbeidets karakter tilsier det	72
4.7.1	Innledning og lovens ordlyd.....	72
4.7.2	Forhistorie og forarbeider.....	73
4.7.3	Rettspraksis.....	76
4.7.4	Juridisk teori.....	79
4.7.5	Vurdering og råd	80
4.7.6	Sjekkliste	80
4.8	Midlertidige ansettelser ved tariffavtale.....	81
 Kapittel 5		
	Gangen i en midlertidig ansettelse.....	83
5.1	Utgangspunktet.....	83
5.2	Annonse, intervju og den frie ansettelsesretten	85
5.3	Ansettelsesavtalen og prøvetid	86
5.4	Opphør av ansettelsesforholdet	88
5.5	Fortrinnsrett	89
5.6	Fireårsregelen	89
5.7	Vurdering og råd.....	91
5.8	Sjekkliste	91
 Kapittel 6		
	Behandlingen av midlertidig ansatte.....	93
6.1	Innledning.....	93
6.2	Behandlingen av midlertidig ansatte	95
6.2.1	Generelt.....	95
6.2.2	Unntak fra likebehandlingskravet	96
6.2.3	Delt bevisbyrde.....	98
6.2.4	Sanksjoner, håndheving og drøftelser med tillitsvalgte.....	99
6.3	Vurdering og råd.....	100
6.4	Eksempel	101
6.5	Sjekkliste	101
 Kapittel 7		
	Innleie av ansatte	102
7.1	Utgangspunkter.....	102
7.2	Kravene til vikarbyråer.....	104

7.3	Når kan det leies inn ansatte?	105
7.3.1	Grensen mellom vikarbyråer og ordinære virksomheter.	105
7.3.2	Vilkåret om hovedbeskjeftigelse.	106
7.3.3	Grensen på halvparten av de ansatte.	107
7.4	Avtale med tillitsvalgte om innleie fra vikarbyrå.	108
7.5	Avtale med tillitsvalgte om innleie fra ordinære virksomheter.	110
7.6	Oppdragsgiverens ansvar for de innleide vikarene	111
7.7	Vikarer fra andre land	112
7.8	Forholdet mellom vikarbyrået og den ansatte	113
7.9	Fast ansettelse uten garantilønn	114
7.10	Virkninger av brudd på innleiebestemmelsene	116
7.11	Vurdering og råd.	116
7.12	Eksempler på innleie fra vikarbyrå og fra ordinær virksomhet.	117
7.13	Sjekkliste	117

Kapittel 8

Likebehandling	119
8.1 Likebehandlingsprinsippet i vikarbyrådirektivet.	119
8.2 Arbeidsmiljøloven § 14-12 a og forarbeidene.	121
8.3 Lønn og utgiftsdekning	123
8.3.1 Lønnsbegrepet	123
8.3.2 Kostnadsdekning	125
8.3.3 Arbeidstid	126
8.3.4 Oppsummering av hva som skal likebehandles.	127
8.4 Hva kan unntas fra likebehandlingen?	128
8.5 Unntak i lov og direktiv	130
8.5.1 Mulighet for unntak ved tariffavtale	130
8.5.2 Mulighet for unntak der vikaren har fast stilling og lønn.	131
8.6 Felles goder og tjenester (kollektive fasiliteter).	131
8.6.1 Felles goder og tjenester som inngår i likebehandlingen	132
8.6.2 Felles goder og tjenester som kan unntas fra likebehandlingen	134

8.7	Informasjon om ledige stillinger.	136
8.8	Utsendte arbeidstakere.	136
8.9	Allmenngjorte tariffavtaler.	137
8.10	Betydningen av prøvetid.	137
8.11	Saksbehandling og håndheving.	137
8.11.1	Forholdet mellom vikarbyrå og innleier.	138
8.11.2	Forholdet mellom vikarbyrå og ansatt.	138
8.11.3	Tillitsvalgte hos innleier.	139
8.11.4	Fagforeningenes søksmålsadgang – kollektiv søksmålsrett.	139
8.11.5	Taushetsplikt og straffansvar.	141
8.11.6	Solidaransvar for innleier.	141
8.11.7	Arbeidstilsynets kompetanse.	143
8.11.8	Vurdering og råd.	143
8.12	Eksempel.	144
8.13	Oversikt – hva omfattes av likebehandlingsprinsippet? ...	145
8.14	Oversikt – hva omfattes ikke av likebehandlings- prinsippet?	145
8.15	Sjekkliste.	146

Kapittel 9

Avslutning av midlertidig ansettelse.	147
9.1 Forhåndsavtalt avslutning av arbeidsforholdet.	147
9.2 Kan midlertidig ansettelse sies opp i den avtalte perioden uten egen klausul om det?	148
9.3 Varsel om fratreden etter ansettelse i mer enn ett år.	149
9.4 Vurdering og råd.	150

Kapittel 10

Bør adgangen til å ansette midlertidig utvides?.....	152
10.1 Innledning.	152
10.2 Utfordringene med dagens regulering.	153
10.3 Overgang fra midlertidig til fast stilling.	154
10.4 Virksomhetens behov.	155
10.5 Sverige.	156
10.6 Arbeidslivslovutvalgets anbefaling i 2004.	156
10.7 Oppsummering.	158

DEL II RETTSPRAKSIS	159
---------------------------	-----

Kapittel 11

Dommer hvor arbeidsgiver i det vesentlige vant frem	161
11.1 Høyesterett.....	161
11.1.1 Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse 28. oktober 2005 (Rt. 2005 s. 1395) – Saksbehandler i vikariat med forlengelser.	161
11.1.2 Høyesteretts dom 9. november 2001 (Rt. 2001 s. 1413) – Minerydderen i Norsk folkehjelp.....	163
11.1.3 Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse 4. juni 1998 (Rt. 1998 s. 1063) – midlertidig ansatt vaktmester – spørsmål om å stå i stilling mens saken verserer – «åpenbart» urettmessig midlertidig ansettelse?	168
11.1.4 Høyesteretts dom 1. juli 1988 (Rt. 1988 s. 746) – Psykolog som midlertidig leder av barnepsykiatrisk avdeling.....	170
11.1.5 Høyesteretts dom 30. oktober 1985 (Rt. 1985 s. 1141) – Åsgård sykehus – aktivitetorene midlertidig i ergoterapeutstillinger	171
11.2 Lagmannsrettene.....	174
11.2.1 Borgarting lagmannsrett 21. november 2012 (LB-2011-207055) – Midlertidig ansatt lege for spesialistutdanning	174
11.2.2 Frostating lagmannsrett 19. juni 2012 (LF-2011-155482) – Midlertidig førsteamanuensis ved NTNU – tjenestemannsrett.....	175
11.2.3 Agder lagmannsrett 23. desember 2010 (LA-2010-142241) – svensk elektriker for utleie..	177
11.2.4 Borgarting lagmannsrett 13. september 2009 (LB-2003-14260) – Portør ved Radiumhospitalet.	179
11.2.5 Agder lagmannsrett 15. februar 2007 (LA-2007-18868) – Assistent i kommunens hjemmetjeneste – spørsmål om rett til å stå i stilling	181

11.2.6	Hålogaland lagmannsrett 29. august 2005 (LH-2005-115665) – Kjennelse – spørsmål om gjeninntreden for sekretær mens tvist pågår	182
11.2.7	Gulating lagmannsrett 27. mars 2003 (LG-2002-1045) – Vikar i brannvesen	184
11.2.8	Borgarting lagmannsrett 2. april 2002 (LB-2001-2875) – Midlertidig lærer i tre år	186
11.2.9	Hålogaland lagmannsrett 30. mars 2001 (LH-2000-900) – midlertidig ansatt på tørrfiskanlegg	188
11.2.10	Hålogaland lagmannsrett 26. april 1999 (LH-1999-250) – kjennelse – renovasjonsarbeidere i kommunen – spørsmål om å stå i stilling mens saken verserer.	189
11.2.11	Agder lagmannsrett 18. mars 1998 (RG 1999 s. 88) – kontormedarbeider ved skole	191
11.2.12	Agder lagmannsrett 3. mars 1997 (LA-1996-1197) – Midlertidig ansatt ingeniør innen planlegging av kloakkavløp	192
11.2.13	Agder lagmannsrett 11. desember 1997 (RG 1998 s. 1284) – Vaktmestervikaren	194
11.2.14	Frostating lagmannsrett 15. mars 1996 (LF-1996-44) – Midlertidig ansatt inspektør ved musikkskole.	196
11.2.15	Gulating lagmannsrett 4. mars 1996 (RG 1997 s. 171) – prosjektansettelse – midlertidig riggeelektriker	199
11.2.16	Eidsivating lagmannsrett 3. mars 1995 (LE-1994-803) – Midlertidig økonomileder	201
11.2.17	Frostating lagmannsretts dom 30. april 1993 (RG 1994 s. 78) – Vikar ved kommunens verksted	202
11.2.18	Eidsivating lagmannsrett 20. april 1993 (LE-1991-2368) – Midlertidig betjent ved Bodø kretsfuldmektelse – tjenestemannsrett	204

Kapittel 12

Dommer hvor arbeidsgiver i det vesentlige tapte	206
12.1 Høyesterett.	206
12.1.1 Høyesteretts dom av 2. februar 2012 (Rt. 2012 s. 168) – Notodden fotballklubb – Oppsigelse av to fotballspillere på midlertidige kontrakter i avtaleperioden.	206
12.1.2 Høyesteretts dom av 5. februar 2007 (Rt. 2007 s. 129) – Sesongarbeider på kirkegård	208
12.1.3 Høyesteretts dom 21. september 2006 (Rt. 2006 s. 1158) – Tilkallingshjelp i ambulansetjenesten	210
12.1.4 Høyesteretts dom 27. juni 2005 (Rt. 2005 s. 826) – Timelønnet ekstravakt i grossistfirma	213
12.1.5 Høyesteretts kjæremålsutvalg 7. februar 1997 (Rt. 1997 s. 277) – Messearbeidere ved Norges Varemesse – spørsmål om å få stå i stilling mens saken verserer	215
12.1.6 Høyesteretts dom 29. august 1991 (Rt. 1991 s. 872) – midlertidig avdelingsleder gjennom 12 år.	216
12.1.7 Høyesteretts dom 30. oktober 1989 (Rt. 1989 s. 1116) – cateringarbeider i Nordsjøen (SAS Catering-dommen)	220
12.2 Lagmannsrettene.	223
12.2.1 Gulating lagmannsrett 29. mars 2012 (RG 2012 s. 440) – Miljøarbeider ved hjem for rusmisbrukere.	223
12.2.2 Borgarting lagmannsretts kjennelse 19. september 2012 (LB-2012-134390) Midlertidig konsul og visekonsul i Utenriksdepartementet – spørsmål om å stå i stilling – tjenestemannsloven	224
12.2.3 Hålogaland lagmannsrett 5. januar 2009 (RG 2009 s. 11) – Overlege i anestesi i over 5 år – anvendelse av fireårsregelen	226
12.2.4 Agder lagmannsrett 2. november 2009 (LA-2009-57115) – Miljøarbeider gjennom 7 år.	228

12.2.5	Frostating lagmannsrett 14. februar 2003 (RG 2003 s. 674) – Midlertidig lærer og inspektør	229
12.2.6	Hålogaland lagmannsrett 21. januar 1997 (LH-1996-288) – Norges Bank i Bodø – overgang til halv stilling ifm fødsler	232
12.2.7	Frostating lagmannsrett 13. november 1996 (LF-1996-507) – Hjelpepleier i Trondheim	234
12.2.8	Eidsivating lagmannsrett 21. juni 1996 (LE-1994-1102) – Seks prosessoperatører i Nordsjøen	236
12.2.9	Borgarting lagmannsrett 19. oktober 1995 (LB-1994-2705) – Ekstrahjelp på hotell	238
12.2.10	Hålogaland lagmannsrett 10. februar 1993 (LH-1992-117) – Snekker	242
12.2.11	Eidsivating lagmannsrett 8. november 1993 (RG 1994 s. 920) – Hjemmehjelper i delvis midlertidig stilling	243
12.2.12	Eidsivating lagmannsretts dom 7. september 1990 (RG 1991 s. 367) – pleieassistent	244
Kapittel 13		
Avgjørelsene fra Høyesterett 1985 til 2012		
	– Oppsummering og vurdering	246
Kapittel 14		
Avgjørelsene fra lagmannsrettene 1990 til 2012		
	– Oppsummering og vurdering	251
DEL III VEDLEGG		
253		
Kapittel 15		
Arbeidsavtaler		
255		
15.1	Arbeidsavtale for øverste leder– Åremål (midlertidig stilling)	255
15.2	Arbeidsavtale om midlertidig ansettelse	260
15.3	Midlertidig arbeidsavtale – Kort utgave	264
15.4	Avtale om praksisplass eller trainee	266

15.5	Varsel om avslutning av midlertidig arbeidsforhold	268
15.6	Standardkontrakt for profesjonelle håndballspillere	269
15.7	Avtaler med vikarbyrå	281
15.7.1	Ordrebekreftelse til kunde (innleier) og generelle oppdragsvilkår	281
15.7.2	Oppdragsbekreftelse fra vikarbyrå til vikar	285
15.7.3	Arbeidsavtale mellom vikarbyrået og vikar	286
15.8	Avtaler om kjøp av tjenester fra oppdragstaker	290
15.8.1	Avtale om tjenesteleveranse	290
15.8.2	Avtale om bistand fra konsulent	293
 Kapittel 16		
	Tariffavtaler	306
16.1	Tariffavtale om midlertidige ansettelser i Operaen	307
16.2	Avtale om innleie etter arbeidsmiljølovens § 14-12 (2).	309
16.3	Tariffavtale om innleie etter arbeidsmiljøloven § 14	310
 Kapittel 17		
	Vikarbyrådirektivet.	311
17.1	Lovendringene	311
17.2	Vikarbyrådirektivet.	317
 Litteratur.		
 Domsregister		
 Stikkordregister		